

Jan Verwey Natuurcentrum

Willem Baalbergen

Het is voor een vereniging belangrijk om een eigen plek te hebben. Ook voor onze vereniging gold dat een aantal jaren na de oprichting al. Na enkele jaren werden er al lezingen en cursussen georganiseerd. Tot tweemaal toe moest er ruimte zijn voor de IVN-gidsencursus, die anderhalf jaar duurde. Dit alles werd gedaan in gehuurde zaaltjes (Buurthuis, De Kuip, De Rank) of in lokalen van de Willibrord Mavo dankzij de bemiddeling van Benno Heethuis.

De vraag naar een eigen ruimte werd nog urgenter door de schenking van twee flinke boekenverzamelingen. In 1974 schonk de heer Vermaas zijn boekenbezit, in 1983 gevolgd door de vogelboeken van Jan Verwey. Met hem had ik contact gelegd bij het schrijven van ons eerste vogelboekje 'De vogels van Noordwijk' (1973). Jan Verwey, zoon van de bekende dichter Albert Verwey, bracht zijn jeugd in Noordwijk door. Hij was zeer in vogels geïnteresseerd en schreef daarover in landelijke bladen. Na zijn pensionering als directeur van het NIOZ op Texel, woonde hij nog jaren in Schoorl. Daar benaderden we hem met vragen over zijn waarnemingen in zijn studententijd. Hij werkte graag mee aan ons boekje en kwam ook enkele malen naar Noordwijk.

Na zijn dood in 1981 kwamen we in contact met zijn dochters. In zijn testament had hij bepaald dat zijn boeken naar Noordwijk moesten gaan. Daarbij was de voorwaarde gesteld dat de boeken voor de Noordwijkse gemeenschap beschikbaar moesten zijn. Goede raad was duur. Onderbrengen bij de Openbare Bibliotheek lukte niet. Uiteindelijk kwamen de boeken tijdelijk in een kelder aan de Schoolstraat terecht. Burgemeester Bonnike en de dochters van Verwey waren bij de opening aanwezig. Bonnike zei daarbij dat hij nog nooit een opening in zo'n armoedig keldertje had meegemaakt. Hij was het ook die ons attent maakte op de oude bibliotheek aan de Weteringkade. De Openbare Bibliotheek trok in een nieuw gebouw waardoor het oude onderkomen leeg kwam te staan.

Vanzelfsprekend waren er meer kapers op de kust, maar het lukte om in 1984 de beschikking over het gebouw te krijgen. We hoefden geen huur te betalen (het symbolische bedrag bedroeg één gulden), maar alle kosten, ook voor het onderhoud, waren voor onze rekening. Met een groepje leden gingen we aan de slag. Er kwam een expositie- en lezingenruimte en ook een zaaltje voor het geven van cursussen. Een keuken en een berging vervolmaakten het geheel. Met vereende krachten werd hierna de expositieruimte ingericht. De landschappen rond Noordwijk werden hier uitgebeeld zoals dat eertijds ook

gebeurd was bij de natuurtentoonstellingen in de Kapel. De opgezette Oehoe, ons ook geschonken door de naamgever van ons natuurcentrum, kreeg een ereplaats.

Op 16 juni 1984 was het zover. Toen opende Piet Steltman, bekend van radio en TV, onder grote belangstelling het Jan Verwey Natuurcentrum.

In 1998 ging de expositieruimte op de schop. Centraal kwam een groots diorama te staan, ontworpen en gerealiseerd door Rob Jansson en Ab Steenvoorden. In dit diorama werden de landschappen in hun natuurlijke volgorde, van strand tot aan de polders, uitgebeeld. De nieuwe inrichting bleek een voltreffer die het scholenbezoek flink stimuleerde.

Zoals gezegd was het onderhoud voor onze rekening en dat hebben we geweten. Het was een afgeschreven, houten gebouw aan de buitenkant bekleed met steenstrippen. Door storm en vandalisme raakten die strippen wel eens los uit de bevestiging. Alleen Jan Glasbergen beheerste het kunstje om die strippen weer op de juiste plaats te krijgen. Ook bleek na twee jaar het dak te lekken. De actie onder eigen leden, genaamd 'Houd het JNC droog!', bracht meer op dan de vereiste f 11.500. Voor het verdere onderhoud, met name het schilderwerk, werd een groepje

gevormd onder leiding van de gepensioneerde huisschilders Arie Barnhoorn en Ben Hoek. En zoals dat vaak gaat, die klusdagen waren maar wat gezellig. Er werd natuurlijk uitgebreid koffie gedronken waarbij Leen Bedijn opmerkelijke Noordwijkers imiteerde. Later was het vooral Jan Jacobs die met kunst en vliegwerk het geheel overreedde.

Na het jaar 2000 ontwikkelde de gemeente plannen voor een nieuwe woonwijk, Morgenster geheten. Hierin was voor het Jan Verwey Natuurcentrum geen plaats meer. Na een wat stroeve aanloop in het overleg over een nieuwe ruimte, bood de gemeente ons vervangende ruimte aan in de Witte Mavo aan de Duinweg. Onder leiding van Jan Jacobs werden de ons toegewezen ruimten in 2006 geschikt gemaakt. Zonder onderbreking konden we de gebruikelijke activiteiten zoals jeugdclub en vrijdagavondlezing voortzetten. Ook het verschijnsel 'inloopochtend' deed zijn intrede. Financieel werden we er niet slechter van. Er moest weliswaar een flink bedrag aan huur worden betaald, maar daar stond tegenover dat de gemeente ons subsidieerde met een iets hoger bedrag als blijkt van waardering voor onze educatieve activiteiten. Deze unieke situatie is gehandhaafd tot op de huidige dag

Juni 1984 Annie en Siem van den Oever hangen de vlag van de drie verenigingen klaar voor de openingshandeling van het Jan Verwey Natuurcentrum aan de Weteringkade.

Foto: Hein Verkade

Driemaal is scheepsrecht; ook de school moest worden verlaten vanwege woningbouw op die plaats. Al voor de verhuizing naar de Duinweg had de gemeente ons

Locatie aan de Duinweg foto: Kees Erkelens

toegezegd om bij de verbouwing van de Openbare Bibliotheek rekening te houden met nieuwe ruimten voor het Jan Verwey Natuurcentrum. In het gemeentelijke Natuurbeleidsplan (2006) werd dit schriftelijk vastgelegd. In de zomer van 2012 verhuisde het Jan Verwey Natuurcentrum naar het adres Zilverschoon 20. Hier hebben we de beschikking over een eigen bibliotheekruimte, waar de boeken van Vermaas en Verwey een plaats kregen naast de vele boeken die de laatste jaren speciaal zijn aangeschaft. Het 'hart' van het centrum is het ruime instructielokaal met fraaie diorama's en een eigen keukentje. Voor de lezingen maken we een zaaltje met 90 zitplaatsen. Na de verhuizing mogen de maandelijkse inloopochtenden, georganiseerd door Ingrid van der Meulen, zich in een grote belangstelling verheugen.

In het kort nog iets over de naamgever van het natuurcentrum, Jan Verwey. In zijn jonge jaren verzamelde hij ongelooflijk veel gegevens over de Noordwijkse vogels, ook over vogeltrek. Geen wonder, dat hij koos voor de studie biologie. Als assistent op het

Zoölogisch Laboratorium in Leiden kwam hij in contact met de latere Nobelprijswinnaar Niko Tinbergen. Hieruit groeide een levenslange vriendschap. Beiden waren geen kamergeleerden, maar wilden in het veld de natuur bestuderen. Hierbij had gedrag van vogels hun grote belangstelling. Verwey ontwikkelde zich echter verder tot marien bioloog, nadat hij in 1927 benoemd werd aan het Instituut tot Onderzoek der Zee in Batavia. Na terugkeer in Nederland leidde hij het NIOZ, eerst in Den Helder en later op Texel. Verwey stond bekend als een man die uiterst precies was. Studenten die bij hem een onderwerp deden, hadden het niet gemakkelijk.

Zijn secretaresse vertelde eens, dat hij met het onderzoekschip stipt om half zeven vertrok. Er werd geen minuut gewacht op laatkomers. Zijn contacten met onze vereniging na zijn pensionering stelde hij erg op prijs. Zo opende hij samen met Jan P. Strijbos in 1974 de expositie in de Kapel aan de Hoofdstraat. Ook ontstond er met hem een uitgebreide briefwisseling over het al eerder genoemde vogelboekje. Zo beschikt de vereniging, nee beschikt Noordwijk, over een natuurcentrum dat min of meer uniek genoemd kan worden. Immers wie kent een andere natuurclub die op vrijdagavond een zaaltje vol krijgt? Zo vol zelfs, dat je soms moet reserveren! In zijn geweldige boek 'In de ban van vogels' (1995) schrijft prof. K. H. Voous dat door ons natuurcentrum de naam Jan Verwey in Noordwijk inmiddels bekender is geworden dan de naam van zijn vader Albert Verwey.

Jan Verwey

December 2015 Het nieuwe Natuurcentrum; Inloopochtend Reuzenalk Foto: George Hageman

Fotocollage in en rond de 3 locaties van het Jan Verwey Natuurcentrum.

Augustus 1986. Feestavond ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan van de vereniging in het oude Jan Verwey Natuurcentrum aan de Weteringkade. Paul Paumen en Toos Bom op de knietjes tijdens een opdracht.

Foto: Sjaan van Kekerem

Oktober 1995. Ledenavond in het oude Jan Verwey Natuurcentrum aan de Weteringkade. De lezing werd die avond verzorgd door Wil Heemskerk. Voorzitter Jelle van Dijk spreekt de zaal toe met oa John Stigters, Dineke Kistemaker, Els en Hans Löhr, Martien de Graaf en Willem van Duijn. Foto: Hein Verkade

30 maart 2012. Jan Verwey Natuurcentrum aan de Duinweg. Volle bak bij de lezing van Martijn de Jonge. Foto: Hein Verkade

30 maart 2012. Ledenavond in het Jan Verwey Natuurcentrum aan de Duinweg. Links penningmeester Koene Vegter. Voorzitter Peter Spierenburg spreekt de zaal toe. Foto: Hein Verkade

22 september 2006. Pauze tijdens de vrijdagavondlezing in het oude Jan Verwey Natuurcentrum aan de Weteringkade. Willem van Duyn en Els Schlatmann in gesprek. Het gaat vast over orchideeën en vlinders.
Foto: Hein Verkade

Inloopochtend juli 2009 aan de Duinweg
vlnr: o.a. Jaap en Lotte Eisenga, Hein Verkade, Annelies Marijnis, Jan Hendriks en Piet van Dijk

22 september 2006. Koffiepauze tijdens de vrijdagavondlezing in het oude Jan Verwey Natuurcentrum aan de Weteringkade. Vlnr Koene Vegter, Ibolyka Meijer, Nel Nooyen en Ineke van Dijk.
Foto: Hein Verkade

14 november 2011. Anneke Swanen helpt mee om de voorraad van het nieuwe boek 'Tussen tulpen en de zee' naar de tijdelijke opslag te verhuizen.
Foto: Hein Verkade

30 maart 2012. Cilia van Geldre helpt bij het opruimen van de stoelen in het Jan Verwey Natuurcentrum aan de Duinweg Foto: Hein Verkade

November 2015 Inloop ochtend in het nieuwe Centrum
vlnr o.a. Jelle van Dijk, Ingrid van der Meulen, George Hageman, Jan de Ridder, Jan Hendriks, Dick Passchier en Jaap Eisenga Foto: Kees Erkelens